

**DE LANGSTE
ACHTERVOLGING OIT**

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Eskil Engdal & Kjetil Saeter

DE LANGSTE ACHTERVOLGING OOI

De jacht op een illegale vissersboot
en de wetteloosheid op volle zee

Vertaald uit het Noors
door Geri de Boer

Ambo|Anthos
Amsterdam

Deze uitgave kwam tot stand met steun van Norla,
Norwegian Literature Abroad.

ISBN 978 90 263 3506 8

© First published in 2016 by Fagbokforlaget, Norway

Published by agreement with the Kontext Agency

© 2017 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,

Amsterdam en Geri de Boer

Oorspronkelijke titel *Den lengste jakten*

Oorspronkelijke uitgever Vigmostad & Bjørke, Noorwegen

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagfoto: © Simon Ager. Met dank aan ngo Sea Shepherd

Omslagillustratie van kaart en kaart op p. 302 en 303 © DeVink Mapdesign

Foto auteur © Mikaela Berg

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

INHOUD

- 1 De piraat 7
- 2 De Bende van Zes 9
- 3 Operation Icefish 17
- 4 De bezetting 23
- 5 Hot pursuit 26
- 6 Operation Spillway 29
- 7 Het ijs 33
- 8 De Vesturvon 38
- 9 De roverhoofdstad 41
- 10 De storm 47
- 11 Het geheime kanaal 52
- 12 De langste dag 55
- 13 De schipper 59
- 14 Desolation Island 65
- 15 Het spookschip 69
- 16 Een muur des doods 72
- 17 Het wereldrecord 78
- 18 De enige sheriff in town 81
- 19 De vliegende zeeman 86
- 20 Een vervloekte nachtmerrie 93
- 21 La mafia gallega 97
- 22 Gods vingers 104
- 23 'Buenas tardes, Bob Barker' 109
- 24 Flessenpost 121

- 25 Inval op open zee 126
- 26 Operation Sparrow 130
- 27 Oefening 'Goede Hoop' 134
- 28 De ongeluksbode 139
- 29 De wandelaar 143
- 30 De man in het strijdperk 147
- 31 Het derde schip 150
- 32 'U bent niets' 157
- 33 De slang in het paradijs 165
- 34 De oksel van Afrika 170
- 35 Mayday 176
- 36 Een absurde droom 189
- 37 De laatste uitweg 208
- 38 Het eiland der geruchten 214
- 39 48 uur 217
- 40 Drie verdoemden 221
- 41 Een samenloop van omstandigheden 227
- 42 De vlucht 231
- 43 Het ongelukkigste schip van de wereld 236
- 44 Het vonnis 242
- 45 Het gevangenseiland 243
- 46 De man uit Mongolië 252
- 47 De laatste Viking 258
- 48 Operación Yuyus 264
- 49 Het mysterie van de Tiantai 270
- 50 Een vuil spel 279
- 51 De afrekening 285
- 52 De madonna en de inktvis 290
- 53 Finale 295

Kaart 302

Noten 305

DE PIRAAT

April 2016

Hij heeft de afgelopen 24 uur niet geslapen, zegt hij.

De regen slaat tegen de grote raamvlakken op het vliegveld. Hij staat in de aankomsthal en houdt een bordje omhoog met onze namen, alsof we bij elkaar komen voor een conferentie of een safari.

Niets onderscheidt hem van het groepje opdringerige taxichauffeurs te midden van de paar vliegtuigpassagiers die net zijn geland in het provincieplaatsje waarvan hij ons heeft gevraagd de naam niet te verklappen.

‘Wie heeft jullie mijn telefoonnummer gegeven?’ vraagt hij herhaaldelijk, terwijl we naar de wachtende auto lopen.

Hij was bang dat het een valstrik was, dat het verleden het landingsgestel had bediend.

‘Die lui zijn in staat tot moord om hun namen en winsten geheim te houden.’

De enige reden waarom hij met ons wil praten, is hebzucht, dezelfde die hem keer op keer naar de Zuidelijke IJsee dreef. Hij verlangt een aanzienlijke som geld om zijn verhaal te vertellen, en bovendien nog de garantie dat we hem, de stad, het land of zelfs het continent waar we elkaar ontmoeten, niet met name noemen.

Elke ochtend komt hij plichtbewust naar ons hotel gesjokt, dreunt hij namen en plaatsen op, probeert hij de plundertochten uit elkaar te houden en zich details te herinneren die hem door de tijd zijn ontschoten. Hij is geen gemakkelijke prater en ook geen scherpe waarnemer. Afen toe zijn verhalen steile golven die opeens breken, en dan opgaan in een grote, monotone massa.

Zodra hij uitverteld is, haast hij zich terug naar het saaie baantje dat hem in leven houdt sinds hij gedwongen werd de Thunder te verlaten en aan land te gaan. Zo te zien zijn zijn enige vrienden een paar buurthonden en een jong neeffe.

Toen hij in Maleisië aanmonsterde op de Thunder, werd het schip al een jaar door Interpol gezocht. In de sloep die hem de duisternis in voerde, naar de plaats waar de Thunder voor anker lag, had hij al een voorgevoel dat er iets vreselijks zou gebeuren.

DE BENDE VAN ZES

Hobart, Australië, december 2014

Het Schaduwland. De plek staat op geen enkele kaart aangegeven, maar toch zet kapitein Peter Hammarstedt daarheen op 3 december 2014 koers. Hij stuurt de MY Bob Barker over de rivier de Derwent naar de grillige Storm Bay, en vandaar op een reis van vijftien dagen naar een afgelegen hel, met de hardste winden en de hoogste golven van alle wereldzeeën.

Hij is onderweg naar nergens. Daar moet hij een eind maken aan een maffiaoperatie. Er zijn maar weinig mensen die geloven dat hem dat zal lukken.

Door zijn jongensachtige kapsel en zijn aarzelende baardgroei lijkt de Zweeds-Amerikaanse schipper jonger dan de 30 die hij is. Maar ondanks zijn jeugdige leeftijd is hij al een veteraan in de militante milieubeweging Sea Shepherd. Zijn bestemming is een vloot van schepen die illegaal vissen op Antarctische diepzeeheek, abusievelijk ook wel Patagonische tandvis genoemd (*Dissostichus eleginoides*), een delicatessen die evenveel winst kan opleveren als drugs- of mensensmokkel. De treilers en langelijvissers opereren in een gebied dat zo ongastvrij en ontoegankelijk is dat de kans om te worden betrappt minimaal is.¹ Als hij de schepen vindt, zal hij ze weggagen uit de Zuidelijke IJszee, hun vistuig vernietigen en de bemanning uitleveren aan de kustwacht of de haveninstanties.

Voordat hij uit de Tasmaanse hoofdstad Hobart vertrok, had Hammarstedt het schip waarop hij jacht wilde maken grondig bestudeerd. Hij had de kaarten onderzocht van de plaatsen waar

de illegale vissersboten eerder door wetenschappelijke schepen en verkenningsvliegtuigen waren waargenomen. Nu probeert hij te denken als een visser, maakt hij studie van de onderwatertopografie en van de zeebanken waar grote concentraties Antarctische diepzeeheek te vinden zouden kunnen zijn. In de Rosszee, de baai die een diepe insnijding vormt in het Antarctische continent, bevinden zich diverse legale vissersboten. Bovendien krijgt dat gebied regelmatig bezoek van marineschepen, dus dat maakt het niet erg waarschijnlijk dat de piratenvloot daar is. Hij besluit daarom naar de Banzare-bank te varen, een onderwaterplateau dat uit de steile Antarctische diepte oprijst. Dit gebied noemt Hammarstedt 'het Schaduwland'. Hij is ingenomen met die benaming, die hij zelf heeft bedacht. Het klinkt stoer, een beetje pulpfictioneel, vindt hij.

Het zal hem twee weken kosten om erheen te varen. Daar wil hij zijn achtervolging beginnen.²

Als de Bob Barker de 60ste breedtegraad en de noordelijkste grens van de Zuidelijke IJszee nadert, gaat de 31-koppige bemanning in training. In de *Screaming Sixties* kan de lichtblauwe zeespiegel zonder waarschuwing stijgen en veranderen in een donkergroene, dreigende muur van water, en orkanen komen er zo vaak voor dat ze niet eens een naam krijgen. De vrijwillige bemanning oefent in man-over-boordprocedures, evacuatie, confrontatietactiek en het gebruik van schilden in de sloepen.

Eerder, toen Hammarstedt in man-tegen-mangevechten met Japanse walvisvaarders verzeild was geraakt, had hij te maken gehad met agressieve tegenstand, maar hij wist dat ze niets zouden ondernemen wat mensenlevens zou kosten. Bij deze piratenvloot weet hij echter niet wat hij kan verwachten. De illegale visserij in de Antarctis, zoals we het zuidpoolgebied hier voortaan zullen noemen, is een van de meest lucratieve illegale visserijactiviteiten ter wereld, en Hammarstedt heeft zijn bemanning erop voorbereid dat deze piraten weleens naar de wapens zouden kunnen grijpen.

Aan stuurboordkant van de brug heeft hij een gelamineerd af-

fiche in A6-formaat opgehangen. GEZOCHT: SCHURKENSCHEPEN DIE OP DIEPZEEHEEK VISSEN – DE BENDE VAN ZES, staat daarop in bloedrode letters op een zandbruine achtergrond. De gezochte schepen zijn de Thunder, de Viking, de Kunlun, de Yongding, de Songhua en de Perlon – een vloot van treilers en langelijnschepen die hun beste tijd hebben gehad en de kostbare diepzeeheekpopulatie in de Antarctis al decennialang plunderen.³ Allemaal staan ze op de zwarte lijst van de CCAMLR, de organisatie die de visserij in de internationale wateren rondom Antarctica beheert.⁴

De 64 jaar oude Perlon staat al sinds 2003 op de zwarte lijst. De Yongding teistert de Zuidelijke IJszee al minstens tien jaar. De Kunlun is de kleinste, maar misschien bekendste: dit schip wordt in verband gebracht met een Spaans maffianetwerk. Dan is er de grote Songhua, met zijn karakteristieke lage voordek, die al sinds 2008 illegaal vist in de Antarctis.

Boven aan het plakkaat staan foto's van de twee schepen waarover Hammarstedt dagdroomt. De Viking – een roestbak die met zijn illegale vracht stiekem Aziatische havens in en uit vaart – is de eerste vissersboot waarvoor Interpol ooit een opsporingsbevel uitvaardigde. En dan de in Noorwegen gebouwde treiler Thunder, ook gezocht door Interpol.⁵ De eigenaar van dit schip zou aan het plunderen van de Antarctis meer dan 60 miljoen euro hebben verdiend. De Thunder zou Hammarstedt het liefst vinden.

In een envelop op de brug heeft hij kopieën van de opsporingsbevelen van Interpol. Als hij een van de schepen vindt, zal hij met het gelamineerde opsporingsbevel bij de reling gaan staan, met het maffiaschip op de achtergrond. Zo moet de scheepsfotograaf hem op de foto zetten.

Na negen dagen varen, op 61 graden zuiderbreedte, zien ze de eerste ijsbergen. Twee hoge ijskathedralen met stromende gevels en vergankelijke torenspitsen. Hammarstedt stuurt de Bob Barker om de bergen heen, zodat de bemanning het landschap in zich op kan nemen, als voorproefje van wat hun nog te wachten staat.

De eerste die de zuidelijke poolcirkel binnenvoer, James Cook, had te maken met een doodsbanne, van kou en angst versteende bemanning, die de ijswoestenij later omschreef als het voorportaal van de hel. ‘Het leek wel een scène te midden van de ruïnes van een vernietigde wereld, of op delen van de hel zoals sommige dichters die beschrijven, een gevoel dat ons des te sterker beving doordat overal om ons heen vloeken, verwensingen en krachttermen weergalmden,’ schreef de wetenschapper George Forster, bemanningslid op Cooks tweede reis.⁶

Voor de bemanning van de Bob Barker is de Antarctis het beeld van de wereld zoals ze willen dat die is: onberoerd, vredig en tijdloos.

Onder hen ligt een verloren continent, het Kerguelen-plateau, een enorme landmassa, die ontstond door een reeks vulkaanuitbarstingen 110 miljoen jaar geleden. Het continent was drie keer zo groot als Japan en waarschijnlijk was er een tropische flora en fauna. En toen, 20 miljoen jaar geleden, begon het continent langzaam weg te zakken. In onze tijd verstopt het zich op meer dan een kilometer onder het wateroppervlak. De enige droge herinneringen aan het verloren continent zijn de eilanden Kerguelen, McDonald en Heard Island, met bergtoppen hoger dan op het Australische vasteland, genoemd naar Franse ontdekkingsreizigers, Australische wetenschappers en Noorse walvisvaarders. Norwegian Bay. Mount Olsen. Mawson Peak.

In de diepte tussen het continentale plat en de continentale hellingen leeft de Antarctische diepzeeheek, een afzichtelijke reus met onderbeet, die wel 120 kilo en meer dan 50 jaar kan worden.⁷ Zijn leven begint in de ondiepten dicht bij het vasteland van Antarctica. Pas als hij een jaar of zes, zeven is, zwemt hij naar de ijsskoude diepten op 1000 tot 2000 meter. Nadat er tegen het einde van de 19de eeuw een was gevangen en beschreven, leefde de diepzeeheek in vergetelheid totdat hij toevallig werd herontdekt en voor het eerst, in de jaren tachtig van de vorige eeuw, geserveerd in Amerikaanse restaurants.

Het vette, parelwitte, graatloze vlees van de vis was een gastronomische sensatie. Het leek wel een mengeling van zee kreeft en

sint-jakobsschelpen, en sommigen noemden het de lekkerste vis van de wereld. Een Britse culinair journalist gaf zijn lezers dit advies: ‘Het is een ernstig bedreigde diersoort, dus zolang de voorraad strekt, kun je er maar beter zoveel mogelijk van eten.’⁸

De jacht op het ‘witte goud’ leverde geheime vermogens op, kostte honderden levens bij schipbreuken en ongelukken op zee, en roeide de langzaam groeiende delicatessen bijna uit.

In de nacht van 15 op 16 december vaart de Bob Barker het zuidelijke deel van de Banzare-bank in. De zee om hem heen lijkt onberoerd door de tijd, maar als hij de kaart leest, herkent hij stukjes van de geschiedenis van het continent. Hij ziet er de sporen van hebzuchtige ambities en van onvatbare heldenmoed. Stukken zee, heuvels en gebergten zijn genoemd naar vrouwen en minnaressen, heersers, mecenasen, doodgevroren helden of pure zinsbegoochelingen.

De Banzare-bank is ontdekt door de Australische poolreiziger Douglas Mawson, die de bank ook zijn naam gaf. Op zijn eerste grote expeditie naar de Antarctis bracht Mawson twee winters door op een rotsige buitenpost die de winderigste plek op aarde bleek te zijn. Bij een sledetocht verloor hij twee expeditieleden.

Toen Mawson in oktober 1929 vanuit Kaapstad aan zijn volgende expeditie begon, was het ‘heroïsche’ tijdperk van de Antarctische ontdekkingen voorbij. Maar er waren nog steeds grote witte vlekken op de kaart. Het officiële doel van de Banzare-expeditie was wetenschappelijk, maar in werkelijkheid wilde hij de ‘agressieve’ Noorse expedities en territoriale aanspraken te snel af zijn. In januari ontmoette Mawson de Noorse expeditie onder leiding van de Noorse vlieger en poolreiziger Hjalmar Riiser-Larsen. Ze spraken af dat ze de Antarctis elk aan een kant van de 45ste breedtegraad zouden onderzoeken. Die afspraak wordt beschouwd als het eerste internationale verdrag over de Antarctis.

Peter Hammarstedt hoopt dat er ook in de moderne tijd voor de visserij en het milieubeheer duidelijke regels en afspraken komen – en dat iemand erop toeziet dat die worden nageleefd.

De Zweedse kapitein legt het schip in de luwte van een ijstong die het beschermt tegen de hoge golven uit het westen. Hier wil hij zijn zoektocht starten: eerst pal naar het midden van de bank varen, en die vervolgens van west naar oost doorkruisen. Het hele gebied afzoeken zal twee weken duren. De radar vangt elke beweging binnen 12 mijl op, en dankzij de lichte Antarctische zomer kan hij dag en nacht doorgaan. Hammarstedt weet dat de vissersboten waarop hij jacht maakt waarschijnlijk ook wachtposten hebben die de radar in de gaten houden, en dat de Bob Barker al ontdekt kan zijn lang voordat ze visueel contact met een schip hebben. Hij heeft de zes schepen echter grondig bestudeerd en denkt dat de Bob Barker met zijn 3000 pk wel sneller is dan zij.

Wanneer hij de bemanning in de salon bijeenroept, zijn er heel wat zeeziek.

‘We starten de zoektocht vanuit het westen. Dan gaan we naar het zuiden, naar het ijs. We kunnen elk moment een schip tegenkomen. De wacht in het kraaiennest begint vanavond. Actietraining na de lunch en daarna EHBO-training,’ zegt Hammarstedt. ‘De zoektocht zal waarschijnlijk een paar weken duren.’

De mistbanken die uit zee oprijzen, worden dichter. Elk halfuur is Hammarstedt op de brug om de radar te checken. Die zit vol puntjes: ijsbergen die zich hebben losgescheurd van het Ameryplateau, een reusachtig ijsplateau dat vanaf het continent in zee steekt. Het enige wat een ijsberg op het radarscherm van een schip onderscheidt, is de snelheid. Als een schip aan het vissen is, beweegt het echter traag, mogelijk zelfs in hetzelfde tempo als de ijsbergen. Daarom wil Hammarstedt een paar extra ogen hebben om de objecten die de radar opvangt te kunnen herkennen.

In het kraaiennest komt slecht weer harder aan dan elders op het schip. Het enige wat degene die daar boven in de mast op de uitkijk staat tegen de wind beschermt, is een dunne stalen plaat. De uitkijkpost moet zijn ogen voortdurend over het water laten gaan op zoek naar schepen of netboeien. De kans om iets vanuit je ooghoeken te zien is groter dan die om iets recht voor je waar te nemen. De meeste manschappen melden zich vrijwillig voor

de wacht in het kraaiennest; ze willen allemaal de eerste zijn die een piraat ziet.

Op de radar zijn 40 tot 50 objecten te zien. Het is alsof je naar een peperoni-pizza tuurt. Vanaf de brug worden voortdurend richtingen en afstanden naar het kraaiennest doorgegeven van iets wat ze op de radar niet kunnen identificeren. Maar het enige wat er te zien is, is een glazuren zee en ijsbergen die in en uit de mist drijven. 24 uur nadat ze met zoeken zijn begonnen, bevindt de Bob Barker zich op 300 mijl van Davis Bay en op 150 mijl van de ijskap.

‘We kunnen ze elk moment vinden,’ zegt Hammarstedt.

Op de radar ziet Hammarstedt plotseling dat een van de langzaam drijvende puntjes zich in tegengestelde richting van de traag drijvende ijsbergen beweegt. Het gaat met een snelheid van 6 knopen naar het zuidwesten. Dat moet een schip zijn. Heeft het de Bob Barker gezien? Moet hij zijn koers wijzigen om de ander de pas af te snijden of zou dat juist zijn aandacht trekken?

Een paar minuten later ziet matroos Jeremy Tonkin vanuit het kraaiennest aan stuurboordzijde van de Bob Barker drie oranje, aan elkaar gekoppelde netboeien dobberen. Die zijn hoogstwaarschijnlijk van een schip dat illegaal aan het vissen is, denkt Hammarstedt. Zodra de brug visueel contact heeft met het vreemde vaartuig, vraagt hij de bemanning om zich klaar te maken.

Het schip is helemaal omgeven door mist als hij het voor het eerst ziet.

‘Dat is een vissersboot,’ zegt Hammarstedt.

‘Zeker weten,’ bevestigt eerste stuurman en onderbevelhebber Adam Meyerson. ‘Hij lijkt heel erg op de Thunder, Peter. Hij is net zo geveerd en de brug staat naar voren.’

Meyerson herkent de omtrekken van het schip dat nu uit de mist opdoemt van de foto’s: de vooruitgeschoven stuurhut en het karakteristieke verhoogde achterschip van de oude treiler.

De joviale eerste stuurman is aan zee opgegroeid in San Francisco. Hij zeilde op zijn 27ste in een eenmaster van Californië naar Hawaï en is al vijf jaar stuurman bij Sea Shepherd. In opper-

ste concentratie doet hij denken aan Jack Nicholson in *The Shining*, op het moment dat hij naar binnen gluurt in kamer 237 van het Overlook Hotel.

Het nieuws verspreidt zich snel door het schip. Algauw staat de brug vol bemanningsleden, en Hammarstedt geeft bevel om de positie te noteren. Dan doet hij het raam van de stuurhut open en zet hij de verrekijker voor zijn ogen. Het andere schip ligt gedeeltelijk verborgen achter een ijsberg. In zijn kijker ziet hij zwermen zeevogels duikvluchten maken naar visafval dat overboord wordt gegooid. Over de reling hangen de netboeien, klaar om in het water te worden gegooid.

Van het boekenplankje achter in de stuurhut pakt Hammarstedt de rode map met foto's en beschrijvingen van de Bende van Zes, en hij bladert snel door naar de foto van de Thunder. Meyerson kijkt over zijn schouder mee.

'Het is de Thunder,' zegt Hammarstedt. Hij geeft Meyerson een high five en drukt op het alarm. Vijf korte stoten. Dat is het signaal voor de hele bemanning om zich klaar te maken.

Ze hebben het schip gevonden dat al twee maanden door niemand is gezien, en waarvoor Nieuw-Zeeland, Australië en Noorwegen een wereldwijd opsporingsbevel hebben uitgevaardigd wegens illegale visserij op grote schaal. Het beruchtste schip van allemaal. Het schip waarop ministers, ambtenaren en politie op vier continenten jacht maken, dat in toespraken en op congressen is genoemd, waarvan de bewegingen zijn opgetekend in strategiedocumenten en rechercherapporten, dat al acht jaar op de zwarte lijst staat en wordt gezocht.

De Thunder is het ongrijpbare schip dat opeens opduikt en dan weer verdwijnt, alsof het niet echt bestaat, maar alleen een verhaal is, denkt Hammarstedt. Hij weet dat het een theatrale vergelijking lijkt, maar in de afgelopen maanden is de Thunder zijn Moby Dick geworden.

17 DECEMBER 2014, 21.18 UUR noteert Hammarstedt in het logboek.

Dan gaat hij op zijn prooi af.

OPERATION ICEFISH

Frankfurt, 2012 / Vermont, 2014

Mei 2012. Nadat hij zich bij de wacht had gemeld, werd Peter Hammarstedt mee naar binnen genomen in de meer dan honderd jaar oude, extra beveiligde gevangenis in Preungesheim.

Ze hadden hem gevraagd onmiddellijk te komen. Daarom waren er slechts enkele uren verstreken tussen het moment waarop hij in Stockholm in het vliegtuig ging zitten en dat waarop hij voor de gevangenis in een buitenwijk van Frankfurt stond.

In een van de cellen zat zijn baas.

Paul Franklin Watson was onderweg van Denver naar het filmfestival in Cannes, maar bij een tussenlanding in Frankfurt werd hij door de Duitse politie apart genomen en aangehouden. In de bijna 40 jaar die verstreken waren sinds hij Sea Shepherd had opgericht, was Watson regelmatig in botsing gekomen met het gezag. Bij zijn arrestatie kreeg Watson te horen dat Costa Rica via Interpol om zijn opsporing had verzocht in verband met een aanvaring tussen Sea Shepherd en een haaienvissersschip, tien jaar eerder.

Terwijl in Cannes de rode lopers werden uitgerold, zat Hollywood-lieveling Watson in zijn eentje in de oude gevangenis. Weliswaar was de activiste en voormalige Baywatch-ster Pamela Anderson onderweg om haar steun te betuigen, werd er gedemonstreerd voor Duitse ambassades en had een aanhanger zich bereid verklaard de borgsom te betalen, maar de leider van Sea Shepherd liep het risico te worden uitgeleverd aan Costa Rica of

Japan. Een juridisch gevecht in Japan baarde hem nog de meeste zorgen.

Toen Watson uit de cel kwam om met Hammarstedt te praten, ging hij aan het tafeltje in de bezoekersruimte zitten en bekeek hij de met kindertekeningen versierde muren. Hammarstedt vond dat Watson er beheerst en onbezorgd uitzag.

‘De komende tijd ben jij mijn plaatsvervanger in de media en bij alle evenementen. Als iemand daar vragen over stelt...’ zei Watson, en hij stopte midden in een zin en schoof een stukje papier over de tafel. Hij had er al van tevoren iets op geschreven: PETER IS MIJN PLAATSERVANGER. PAUL WATSON.

Hammarstedt was een trouwe veteraan. Hij had deelgenomen aan alle grote campagnes van Sea Shepherd sinds 2003, was al tien poolzomers op jacht naar Japanse walvisvaarders in de hele Antarctis, en al bijna vijf jaar op zee. Hij respecteerde altijd de bevelsstructuur en toonde zich onverschrokken. Toen hij de gevangenis verliet, was kapitein Peter Hammarstedt het nieuwe boegbeeld van Sea Shepherd: de Commander.

Na acht dagen in de gevangenis werd Watson vrijgelaten tegen een borgsom van 250.000 euro. Hij kreeg huisarrest opgelegd in een appartement in het stadsdeel Bornheim in Frankfurt. Elke ochtend om twaalf uur wandelde hij naar het lokale politiebureau om zich te melden. Hij had zich teruggetrokken als president van Sea Shepherd USA en als kapitein van het vlaggenschip, de SS Steve Irwin. Hij had een tip gekregen dat Japan zijn uitlevering wenste en was ervan overtuigd dat hij in dat land geen eerlijk proces zou krijgen. Bovendien gingen er geruchten dat de Costa Ricaanse maffia een prijs van 25.000 dollar op zijn hoofd had gezet.

De avonden bracht Watson door met wandelen langs de oever van de Main. En met het beramen van zijn vlucht.

Op een avond in augustus schoor hij zijn baard af, verfde hij zijn spierwitte haar en verdween hij in een auto over de grens naar Nederland. Hij voelde zich ziek en uitgeput door een infectie in zijn been, had geen paspoort en geen mobiele telefoon, en durfde zijn creditcard niet te gebruiken.

Aan de Nederlandse kust werd Watson opgewacht door het zeilschip Columbus. Het logo van Sea Shepherd was overgeschilderd, zodat het schip geen onnodige aandacht trok. Vanaf het moment dat de Columbus door het Kanaal naar de Atlantische Oceaan voer, zou het vier maanden duren voordat Paul Watson weer in de openbaarheid trad.

In de Zuidelijke IJzee.

Toen de Duitse politie beseftte dat Watson was gevlucht, vroeg ook Japan om een Red Notice van Interpol – net zo'n opsporingsbevel als voor oorlogsmisdadigers en moordenaars. Met twee opsporingsbevelen van Interpol boven zijn hoofd was de bewegingsvrijheid van Paul Watson zeer beperkt.⁹

In de zomer van 2014 woonde Watson op een farm in Woodstock in Vermont. Een onwerkelijke plek: een golvend groen landschap, omzoomd door esdoorns, klassieke boerderijen met zuilengalerijen en grote ramen in pronkerige New-Englandstijl. Te midden van dat alles een Japanse zen-tuin, een theehuis en een boeddhistische meditatietempel – een plaats van samenkomst voor een groepje daar gevestigde monniken. Op een open plek is een aantal stenen verticaal opgesteld in een cirkel: een kopie van Stonehenge. Vanuit zijn huis kan Watson tot ver in de machtige White Mountains in New Hampshire kijken. Op het landgoed ligt ook een meertje, waar niemand in mag zwemmen omdat de zonnebrandcrème de kikkers kan schaden die daar leven.

Dit wonderlijke hoekje van de Amerikaanse droom is eigendom van de miljardair Pritam Singh, die als Paul Arthur Lombard werd geboren in een verarmd industriestadje in Massachusetts. Nadat hij een door alcoholisme en armoede geteisterde buurt was ontvlucht, dook hij op als radicale studentenactivist en later woordvoerder van de opstandige sikhs in Noord-India. Terug in de Verenigde Staten werkte hij zich met geleend geld en een enorme wil om te slagen op in de bouw. Algauw was de linkse radicaal met de lichtblauwe ogen, de woeste baard en de tulband een van de grootste projectontwikkelaars van Key West, op het zuidelijkste puntje van Florida.

Daar ontmoette hij bij toeval Paul Watson. Pritam Singh werd ingelijfd in de high-profile entourage van Sea Shepherd. Hij was medefinancier van het vlaggenschip van de beweging, de Steve Irwin, genoemd naar de Australische milieuactivist en krokodillenjager die door een pijlstaartrog werd gedood, en werd vice-president van de Sea Shepherd Conservation Society. Paul Watson was zich bewust van de waarde van de betrokkenheid van beroemdheden uit de zaken- en de amusementswereld. Ze combineerden de kracht van de verleiding met rijkdom. Of, zoals Watson het zelf formuleerde: ‘Met twee James Bonds, Batman, Captain Kirk en MacGyver aan het roer zijn we onoverwinnelijk.’¹⁰

Op deze zachte midzomeravond in Vermont was Watson gastheer van de eerste wereldconferentie van Sea Shepherd. De 250 gasten, de meesten in het zwart gekleed, werden gezegend door lokale Mohawk-indianen. Er waren seminars over het afslachten van dolfijnen in Japan, de haaienvisserij in China, meditatie en veganisme – en demonstraties met drones. Kapitein Peter Hammarstedt hield een lezing over de walvissencampagnes in de Zuidelijke IJszee.

Het verzet tegen de walvisvaart is de geschiedenis en het wezen van Sea Shepherd. Na zijn vertrek bij Greenpeace, omdat hij die organisatie niet militant genoeg vond, kocht Paul Watson een 20 jaar oude treiler. Hij doopte die de Sea Shepherd en ging op zoek naar de walvisvaarder Sierra. Dat was een ontzettend effectieve jager, die wel 25.000 walvissen zou hebben gedood. Toen Watson het schip in de wateren tussen Spanje en Marokko aantrof, voer hij met zijn eigen boeg een groot gat in de romp van de walvisvaarder. De Sierra wist een noodhaven in Portugal te bereiken, maar op oudejaarsavond 1979 sloop Watson aan boord, opende de zeewater-inlaatfilters van de machinekamer en bracht het schip tot zinken.

Dat was een voorproefje van wat er nog zou volgen.

In 1992 probeerden Watson en zijn verloofde, het voormalige Playboy-model Lisa Distefano, de walvisvaarder Nybræna tot zin-